

ČASOVÝCH ÚVAH SVAZEK 322.

CHOROBY
MODERNÍ LIDSKÉ
SPOLEČNOSTI A LÉKY
K JEJÍ ZÁCHRANĚ.

Pastýřský list

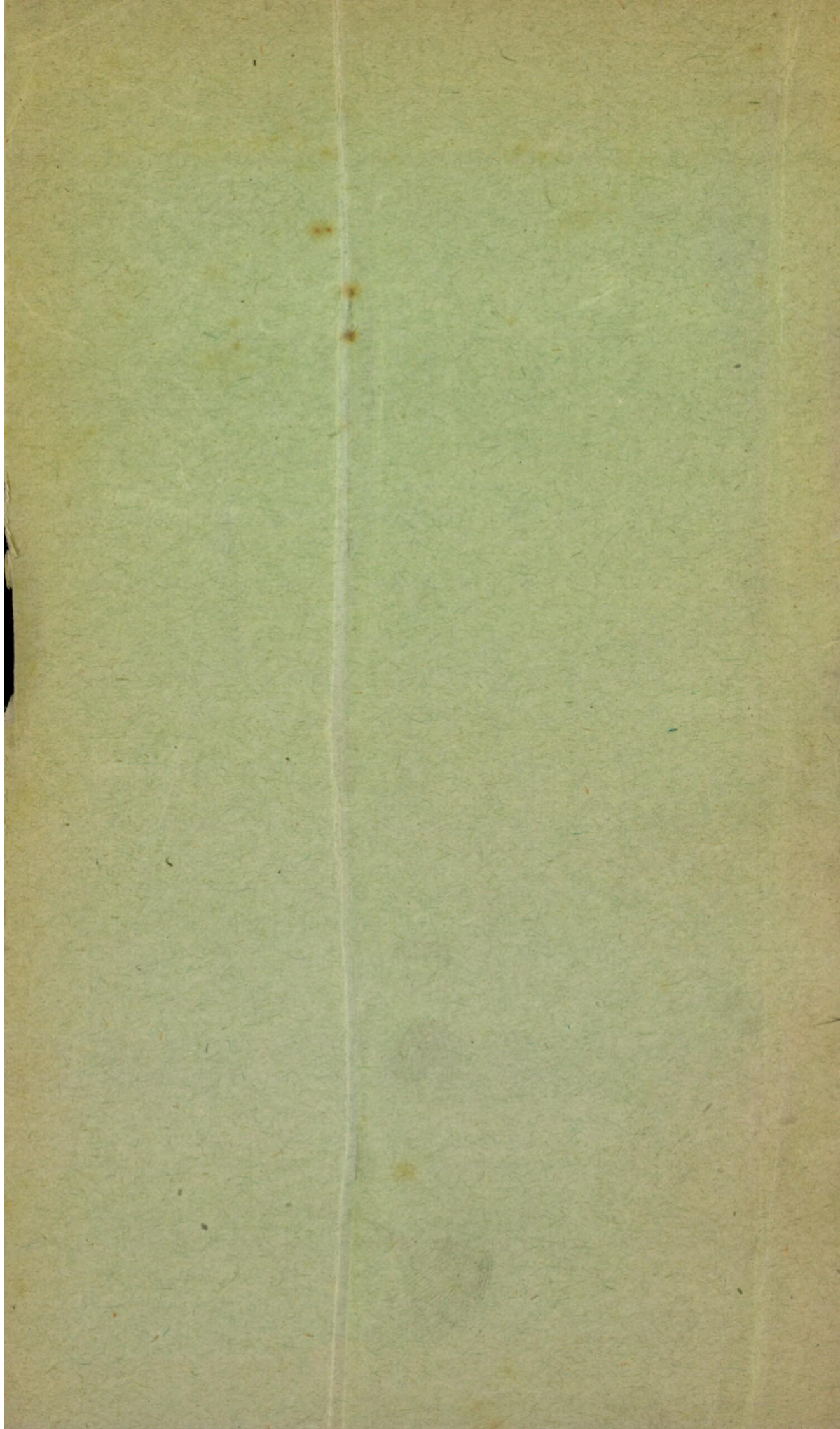
J. B. M. Dra. KARLA KAŠPARA,
biskupa královéhradeckého.

1931

NAKLADATEL: TISKOVÉ DRUŽSTVO V HRADCI KRÁL. TISKEM
DRUŽSTEVNÍ KNIHTISKÁRNÝ V HRADCI KRÁL. (ADALBERTINUM).

Cena Kč 1.60.

ČASOVÝCH ÚVAH SVAZEK 322.

CHOROBY
MODERNÍ LIDSKÉ
SPOLEČNOSTI A LÉKY
K JEJÍ ZÁCHRANĚ.

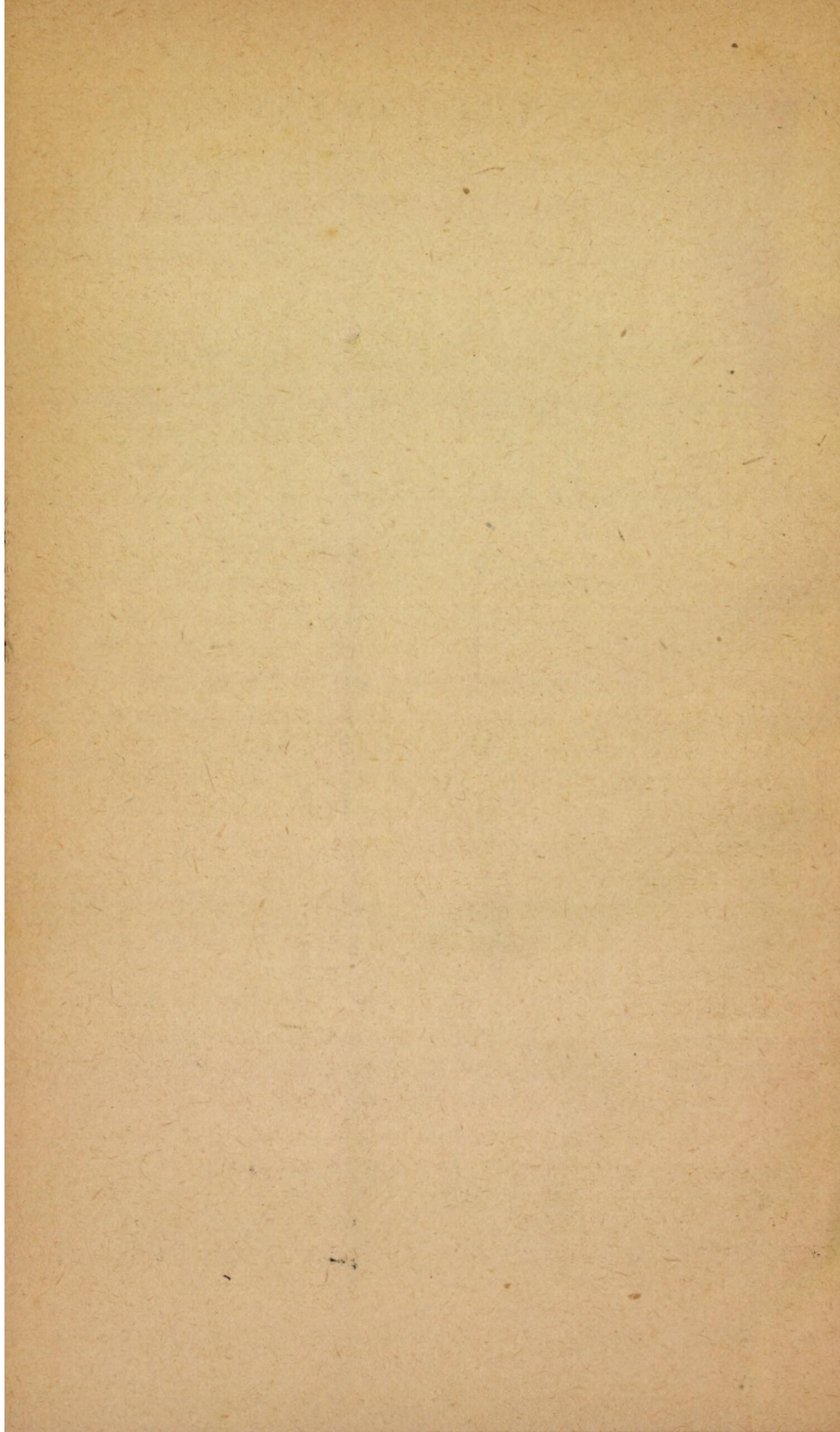
Pastýřský list

J. B. M. Dra. KARLA KAŠPARA,
biskupa královéhradeckého.

1931

NAKLADATEL: „TISKOVÉ DRUŽSTVO V HRADCI KRÁL. TISKEM
DRUŽSTEVNÍ KNIHTISKÁRNY V HRADCI KRÁL. (ADALBERTINUM).

KAREL,

z Boží a Apoštolské Stoly milosti

biskup královéhradecký,

vzkazuje svému milému duchovenstvu a věřícím

pozdrav a požehnání ve jménu Páně!

Obrátíme-li, milovaní diecesáni, mysl svou kamkoliv, odevšad se ozývá jenom nářek. Mluví se o krizi hospodářské, průmyslové, finanční a jiných, celý svět jakoby churavěl, zákonodárci, národohospodáři a politikové se scházejí, aby rozeznali příčiny nemoci a předepsali případné léky. Tento smutný stav nemůže být ovšem lhostejným ani vašemu biskupu, jež, ač nehodného, Duch Svatý ustanovil, aby řídil tuto diecesi (Sk. Ap. XX. 28). Rozhárané poměry hospodářské ubíjejí všechen vzlet k nebeským výšinám a celé desetitisíce nezaměstnaných i v naší diecesi, hlavně v textilním průmyslu, zápasí o existenci.

Vedle této bídy fysické je však ještě jiná, mnohem horší, krise mravní, na kterou bohužel se zapomíná, ačkoliv je vlastně pramenem otravujícím celou společnost a přivádějícím ostatní krise a choroby. Výstižně popisuje stav ten apoštol sv. Pavel k Římanům. Líčí, jak tamní poháné, „poznavše (přirozeným světlem rozumu) Boha, neoslavovali ho jako Boha . . . a proto vydal je

Bůh ve smysl nevážený, takže činili věci neslušné, jsouce naplnění všelikou nepravostí, nešlechterností, smilstvem, lakotou, špatností, plní závistí, vraždy, sváru, lsti, zlovolnosti, jsouce pomlouvači, utrhači, nenávidci Boha, hanliví, pyšní, domýšliví, vynalézaví věcí zlých, rodičů neposlušní, nemoudří, věrolomní, bezcitní, nesmířliví, nemilosrdní; neboť ač poznali ustanovení Boží, že smrti jsou hodní ti, kteří takové věci páší, netoliko je činí, nýbrž i přisvědčují těm, kteří je páší." (I. 21.-32).

Zamyslíme-li se, milovaní diecesáni, nad tímto obrazem mravní bídy římských pohanů z I. století po Kristu P. a srovnáme-li jej s naší bídou i u katolíků, zdaž nehodí se slova ta i na značnou část naší společnosti? Mravní bída, jevící se našim zrakům, je vpravdě hrozná. Jaká tu povinnost tedy nás všech, abychom každý na svém místě se snažili jí odpomoci!

I.

Společnost lidská krvácí z tisícerych ran.

Tento všeobecný pokles mravnosti omlouvá se stále dobou poválečnou. Pravda, že války vždy zaviňovaly nejenom choroby fysické, tělesné, ale přiváděly s sebou i mravní úpadek, ba zpustlost. Od ukončení světové války uplynulo však již dlouhých dvanácte let! A místo, aby společnost lidská se pozdravovala, šíří se bahno duševní znemravenosti, jedovaté to ovoce nevěry, vždy více a hlouběji.

Člověk zapomněl na svůj cíl! Zapomněl, že mu dal Bůh život jen a jedině proto, aby si jím zasloužil neskonalou blaženost po smrti v ne-

besích! Noviny bez věrecké ubíjejí v něm veliký vzlet k Bohu, zhasínají v něm poslední jiskřičku víry, zesměšňují Boha, zesměšňují katolickou církev, zesměšňují papeže, biskupy, kněží, zesměšňují život věčný po smrti a rvou člověku ze srdce jedinou kotvu posily, útěchy, naděje — víru! Za to se mu otvírají různé kabarety, bary, divadla, kina, místnosti pochybné ceny, odevšad zaznívá mu: uživej, dokud čas, smrtí všechno končí!

Taneční síně, v nichž kdysi slušnost a cudnost byla samozřejmým požadavkem, jsou dnes namnoze pařeníštěm hříchů, nemravnosti, nestřídmosti, prostopášnosti, až i vraždy. — Tance, které bývaly kdysi čistou zábavou, dráždí dnes jen a vyvolávají nezřízené chtíce. A není divu, vždyť náš tak zvaný pokrok přenesl je k nám z pralesů a pustin nemravných divochů!

Co říci mám o ženské módě? Stačí, podotknu-li, že vyšla z nočních kabaretů, barů, nemravných tanečních místností, v nichž se scházejí individua víc než pochybné mravní ceny! — Oděv, jehož účelem jest chrániti a zdobiti tělo, stal se nástrojem smyslnosti a svůdcem k nejhrubším vášním, které se vybíjejí nejen v myšlenkách a slovech, nýbrž i ve hříšných hnutích a nemravných skutcích. Tyto ženy a dívky, a bývají hlavně z t. zv. lepší společnosti, zapominají, že svádějíce takovým oděvem jiné ke hříchu, dávají pohoršení a svolávají tak na sebe ono hrozné „běda“ Spasitelovo: „Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází.“ (Mat. XVIII. 7.)

Úprava šatu s hlubokým výstřihem na prsou i na zádech, průsvitný šat, krátké až nad kolena

sahající sukně; — kdo by se odvážil tvrditi, že vše to jest jen nevinnou věcí? A mnohé z těchto žen a dívek jsou i katoličky, jež se odvažují v takovém mravně závadném šatě překročiti i práh svatyně a osobují si dokonce i právo na přijímání sv. svátostí! Který zpovědník by mohl takovou ženu a dívku omluviti bezvýznamnou módou? — Stačí pohlédnouti na zkaženého jinocha a muže, jak se přímo opíjejí žádostivým pohledem na takto oděnou ženu a dívku a nepozorují ani, co se kolem nich děje nebo mluví! „Běda světu pro pohoršení!“ (Mat. XVIII. 7.)

Toto hrozné „běda“ Spasitelovo stihlo již mnohá díva dla, zpuštěně zvaná „chrámem umění“ místo „chrámem Venušiným“, o nichž před krátkou dobou jsme četli, že skončila statisícovými deficity!

A nesvádějí k nemravnosti i jisté noviny, líčící se zálibou podrobně „ze soudní síně“ život nemravný, cizoložství, vraždy, násilí, loupeže, krádeže a jiné?

Pohleď na mládež před výkladními skříněmi mnohých knihkupectví, doporučujících oplzlý obsah knih nahotinami na titulním listu! — Zkoumej knížky, které se zalíbením čte tvůj syn, tvá dcera, a ty nejednou se zhrozíš!

A jak bylo by jinak, kdyžtě zvětralým je základ společnosti lidské — rodina — a prohnilým její kořen — manželství. — Mnozí vstupují do něho jen pro rozkoš a jakoby na zkoušku. A když se nabaží, jdou od sebe. Rozlučují to, co Bůh rozlučovati zakázal. Jestliže za těch několik let bylo v naší republice rozvedeno a rozloučeno na 100.000 manželství, jaké mravní bahno se otevírá zraku každého soudného člověka! A zů-

stanou-li manželé i pohromadě, jak často hlavní a přední cíl manželství t. j. děti jsou manželům na obtíž! Vyhledávajíce pouze zábavu, sport, cestování a neobmezené požitky všeho druhu, neštítí se proto hříšných prostředků na zamezení porodů, ba nelekají se ani odpraviti počatý plod z mateřského lůna. Jaké to bahno! Nemravnost ta dostoupila takové výše, že dokonce jisté ženy i v zákonodárném sboru chtěly prosaditi bez-trestnost a uzákonění zákroků, jichž se hrozí každá něžná matka u vědomí zodpovědnosti za každý utracený život!

A přijdou-li v takovém manželství přece někdy děti na svět, nechají je často růsti bez křtu sv., jako němou tvář, s kletbou, provázející dědičný hřích, který jen platným křtem sv. může býti s duše smyt!

O nábožensko-mravní výchovu dítka rodiče dnes namnoze se nestarají, nechávají je růsti jako planý strom, neučí jich od maličkosti sebe-záporům, ba, aby měli pokoj, ve všem jim vyhovují.

A když dítě povyroستlo a vešlo do školy, kde se mu má dostati pevného výchovného podkladu po celý život a věčnost, neuzří tam namnoze ani znamení spásy — sv. kříž, — mimo jednu, dvě hodiny náboženství neslyší nic o Pánu Bohu, o Ježíši Kristu a Jeho sv. Církvi, ano, někdy mu i víra sv. přímo je rvána z jeho nevinného srdce. A což teprve — věc neuvěřitelná a přece pravdivá, — když katoličtí rodiče neposílají dítě na náboženství! — O budoucnosti dětí bez vyznání, které vůbec nic o Pánu Bohu neslyší ani ve škole ani doma, ani nemluví. Jakou metlou budou národu, až povyroستou! —

V neděle a svátky se dělají výlety, aby mládež si odvykla je světiti, při nichž často se boří nejsilnější ohrada mravnosti t. j. s t u d, jako i někdy při nucených lékařských prohlídkách! K o e d u k a c e, zvláště v dospělejším věku, naplňuje již dnes vážnými obavami i osoby, u kterých bychom se toho ani nenadáli, ale nemají odvahy hájiti nevinnosti svých dětí. — Dívky se strojí do školy často neslušně, vyzývavě, hoši s dívkami jsou poučováni veřejně o pohlavních věcech, co bylo dříve ponecháno v soukromí bystrozraku otce a jemnocitu matky; do rukou se jim dávají obrázkové časopisy nemravného obsahu, jsou voděni do biografů a zábavních místností bez výběru! A jak společné výlety obojího pohlaví častokráte končí, o tom lépe pomlčeti! Jaký div, že sebevraždy nedospělé mládeže nejsou řídkostí, a čtvrté přikázání Boží se převrací tak, že rodiče poslouchají děti a ne děti rodičů!

Ve společnosti, i tak zvané lepší, se vedou řeči dvojsmyslné, ano přímo nemravné, které jednou končí i hanebnými skutky, jaké mezi křesťany nemají býti ani jmenovány.

Neděle a svátky v továrnách i v hospodářství často již se nesvětí, pracuje se i o největších svátcích i tehdy, kdy Kníže pokoje a Zdroj všelikého požehnání, Ježíš Kristus je nošen o Božím Těle městy i prostými uličkami našich dědin. Duše ani jednou za týden nemůže se pozvednouti z prachu všednosti k výšinám nadzemským, aby uvažovala o svém cíli a pracovala na své věčné záchraně.

Zatím pak, co jedni vyhazují přímo hříšně peníze pro ukojení svých chťičů a v bezuzdné požívačnosti utrácejí nabytý majetek v nočních lo-

kálech a zábavných místnostech, strádají na druhé straně tisícové v bídě a nouzi, nemajíce ani nejnütnějšího, čím by ohřáli zimou se třesoucí tělo a zahnali hlad. A není soucitu ani s ubohými dítkami, pocíujícími hlad a zimu tím více, čím něžnějším jest jejich ústrojí a tílko, kdežto bary, kina a taneční síně jsou přeplněny a na šaty se vyhazují sta a tisíce!

Rozvrácené rodiny, otrávený život v obcích i společnosti, třídní boj mezi jednotlivými stavy, mezi boháči a chudými stále se přiostrňuje, nespokojenost se vzmáhá, co z toho vzejde? Nikdy nebývalo tolik hříchů proti veřejné mravopoctnosti jako dnes! Kam spějeme? Má snad Evropa prodělati ty bědy, které prožívá nešťastné Rusko? Což není záchrany? Není léku k uzdravení ze sterých ran krvácející společnosti lidské?

II.

Podávané léky jsou bezúčinné.

Smutné jsou poměry, milovaní diecesáni, v nichž žijeme. Osobní a společenská bezpečnost jsou ohroženy a celé široké vrstvy jsou otravovány chorobnými zárodky, vyvolávajícími nejnižší pudy a vášně. Společnost, na jejímž těle bují podobné neduhy, spěje ovšem neodvratně vstříc své zkáze; neboť jako „ctnost povyšuje národy“ podle slov Hospodinových, tak zase „hřích činí národy nešťastnými.“ (Přísl. XIV. 34.)

Kde kdo se hrozí budoucnosti! Proto se hledají a nabízejí léky, ale neúčinné.

Jedni vidí záchranu pouze ve vědě, vychlou-

bajíce se, že i bez Boha to půjde. Může však zachrániti taková věda lidstvo tonoucí v bahně nemravnosti? Což jsme nečetli právě v poslední době, že i ti, kteří pili z pramene vědy, dopustili se zločinů nejhorších? Nebýváme svědky toho, že i tak zvaná inteligence, a ta ještě více nežli prostý lid, oddává se hříchům všeho druhu? Věda bez Boha pomáhá lidem oddaným vášním bohužel k větší ještě rafinovanosti při provádění zločinů. — Totéž nám potvrzuje celý starověk s jeho proslulou pohanskou filosofií: nejen nebyl jí vyléčen z bahna, ve kterém tonul, ba naopak doporučovaná požívačnost vedla k četným sebevraždám, znehodnocení chudého lidu a mocným otřesům v životě rodinném, obcí i státu.

A co dává lidstvu naše moderní věda? Místo nezměnitelných mravních zákonů Božích nabízí proměnlivou laickou morálku a místo křesťanské charity hlásá egoistickou humanitu!

Ale stačí laická morálka, to jest mravouka bez náboženství? Můžeš člověku hlásati sebe lepší pravidla mravnosti, jakmile se ocitne v bouřích života, vůle jeho neodolá zlým pudům, zlým svodům společnosti a prostředí, tím méně zlému pokušiteli, klesne, nedrží-li ho láska k Bohu a bázeň před Jeho tresty! A nalezne-li se výjimečně člověk mravně ušlechtilý bez náboženství, nesmí se zapomínati, že i takový zakusil aspoň v mládí svém blahodárného vlivu a žil v prostředí náboženském, podnes pak dochází mravní posily ve společenském styku s lidmi, kteří zbožně žijí. Ze samé zášti proti náboženství laická morálka zúmyslně přehlíží, co nebezpečného a zlého je v člověku a kolem něho. Jenom vědomí o pravém

smyslu, účelu a cíli života, jak náboženství právě učí, je s to, aby člověka zachránilo.

Vpravdě! Jak vychovává laická morálka, to jest mravouka bez náboženství, naši mládež, o tom se dočítáme každé chvíle v denních listech. Slzy uplakaných matek pak svolávají hroznou „bědu“ na ty, kdož jejich dětem vyrvali víru v Boha. A co bude za 10, 20 let, až mládež, odkojena touto laickou lži-morálkou, doroste? Kdo v Boha nevěří, ten Ho nemiluje, a kdo Boha nemiluje, nebude mít úcty ani lásky k rodičům ani k představeným; před ním nemá váhy žádný zákon, u něho s autoritou božskou padá i autorita státní, a láska k vlasti i věrnost ke státu měřiti se bude pouze podle toho, co mu to vynese. Což neučil i jeden náš universitní profesor, že vše, co člověk koná, je mravným, jen když to nemá pro něho nemilých následků? Tedy i krádež, loupež, vražda jsou dovoleny, ano dobrými, mravními skutky, jen když pachatel není chycen! Tam vede laická morálka!

A humanita — lidskost? Tato náhražka křesťanské charity? Ano, dokud s tím není spojeno vlastní utrpení, bolest a nebezpečí vlastního života! Tak radil humanista Leo Battista Alberti v době moru: „Prchni otec, prchni syn, prchni bratr, prchněte všichni. Kdo je moudrý, raději spasí sebe sama útekem!“ — Tak smýšlí humanistický svět. — Jak jinak jednal sv. Kamil, který dokonce zavazuje své řeholníky svatým slibem, aby vytrvali ve službách nemocných i v dobách moru nejlítějšího. Nahlédni do života Milosrdných bratří, Milosrdných Sester sv. Karla Borr., Šedých, Křížových a jiných, kde z čisté lásky k Bohu a bližnímu ve dne v noci, bez úmoru,

mnohdy i za odměnu spílání a výsměchu, bez ohledu na vlastní zdraví a život, duše ty v Boha věřící a bližního pro Boha milující strádají, trpí a se obětují. Tak smýšlí křesťanský svět! Tak zní předpisy křesťanské, opravdové charity!

Humanitu vynášel do nebe již starověk a tvrdil o ní chlubitě, že je nejúčinnějším prostředkem na zmírnění všeliké bídy, tělesné i mravní. A přece při té vychvalované humanitě jen 15% se vedlo dobře, zatím co 85% se plazilo jako bídní otroci před svými pány, nejsouce jisti životem ani jediného dne. A běda, jestliže se provinili sebe méně! Hrůza je čísti, jak taková paní nebo pán ze samé humanity trýznili otoka pro sebe menší maličkost!

Byla to humanita jen ve prospěch několika boháčů, ale otročina skoro veškerého lidu. A nemohlo býti jinak, neboť neviděli a nevidí v člověku bližního, stvořeného k témuž obrazu Božímu, vykoupenému touž krví Spasitelovou a určeného k téže věčné blaženosti. U nás pak se zvrhla humanita v té míře, že neváhal o ní napsati před časem list katolíkům ne právě příznivý, že je to vlastně humanita zločinců.

Proto se stále více zdokonalují žaláře, aby zločinci měli v nich příjemný život, zatím co poctivý chudás umírá hlady a řádný člověk není jist svým majetkem ani životem!

A může snad pozdvihnouti člověka z bahna nemravností moderní umění? Slyšeli jsme již, že právě v mnohých divadlech se předvádí rouchem uměleckým zastřená neřest a kinematografická představení že názorně předvádějí rafinovanou krádež, podvod, loupež, nečistotu, man-

želskou nevěru a jiné smutné zjevy z mravního bahna dnešní společnosti!

A náš tisk? Naše moderní romány? Bolno o tom mluvit! Místo ušlechtilého poučování líčí se v nich často věci, při jichž čtení mnozí z otupělosti svědomí ani se již nezapýří, poněvadž stud v jejich srdcích klesl pod bod mrazu! Ani dnešní tisk není tedy s to, aby na smrt nemocnou společnost lidskou uzdravil.

III.

Jediné učení Ježíše Krista může zachrániti lidstvo.

Což tedy je dnešní společnost odsouzena k vykrvácení? Není žádného léku k jejímu ozdravení? Mají u nás nastati zoufalé poměry, které skosily miliony národa ruského v předčasný hrob? Má býti naše drahá vlast, tento ráj na pohled, hřbitovem milionů a hrobem své samostatnosti?

Milovaní diecesáni! Znáám jeden lék! Znáám jednoho lékaře, který je s to uzdraviti lidstvo a probuditi je k životu. Je znám již téměř 2000 let! I tehda se svíjel svět v podobném smrtelném zápasu, jako dnešní společnost, ale jakmile lékař onen se objevil, nalil nových živných šťáv dožil národů hrubých i jejich bezcitných srdcí a obnovil takto tvářnost země!

„Já jsem cesta, pravda a život! Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne“ (Jan XIV. 6.). „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi“. (Mat. XVIII. 18.) „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím!“ (Mat. XI. 28.) Tak volá k nám Božský všemocný

lékař Ježíš Kristus, který „nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sám sloužil nám.“ (Mat. XX. 28.) „Nepřišel duše zahubit, nýbrž spasit“ (Luk. IX. 56.), neboť „přišel hledat a spasit, co zahynulo“. (Luk. XIX. 10.) „Jako světlo přišel na svět, aby žádný, kdo v Něho věří, nezůstal ve tmě.“ (Jan XII. 46.) „Slepým vracel zrak a hluchým sluch, kulhavé činil choditi, malomocné uzdravoval, mrtvé křísil k životu a chudým zvěstoval evangelium.“ (Mat. XI. 5.) Jasně o sobě prohlásil: „Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude choditi ve tmě.“ (Jan VIII. 12.) „Je to dobrý pastýř, který život svůj dává za své ovce“. (Jan X. 11.) „Chodil po celé Galileji a uzdravoval všelikou nemoc, i všeliký neduh v lidu“. (Mat. IV. 23.)

A jaký lék nabízí nám tento Božský Divotvůrce Ježíš Kristus? Když rozesílal své apoštoly, aby léčili na smrt churavou společnost lidskou, pravil: „Jdouce do celého světa, učte všechny národy, co jsem přikázal vám“. (Mat. XXVIII. 19.) „Nedomnívejte se“, — tak řekl při jiné příležitosti, — „že jsem přišel zrušit zákona! Nikoliv! Nepřišel jsem jej zrušit, nýbrž naplniti!“ (Mat. V. 17.)

A jaký to byl zákon? Ten, jež Stvořitel vtiskl do přirozenosti prvních lidí, když je tvořil. Když pak člověk později vášním se oddal a do propasti se řítit, znovu Bůh zákon ten prohlásil slavnostním způsobem na hoře Sinai!

„V jednoho Boha věřiti budeš.“ Lidstvo musí pokorně klaněti se svému Tvůrci, Vykupiteli, Posvětiteli a vyznávatí učení, které On — Bůh — byl zjevil skrze svého jednorozeného Syna, Ježíše Krista, neboť „není jiného jména pod ne-

bem dávaného lidem, v němž bychom měli spasení býti". (Sk. ap. IV. 12.)

Jedna věc je z dějin jistá: byli velcí a slavní národové, jako Řekové, Římané a před nimi jiní, a zahynuli. Vymřeli otráveni jedem nevěry a nemravnosti. Ale také je jisto, že ještě žádný národ křesťanský — byť i sebe menší — nevyhynul. Vzpomeňme na př. na Irčany, a bohudík i na náš národ svatováclavský. Jak poučné jsou dějiny našeho národa! Zpronevěřil se svému poslání, jež mu určila Prozřetelnost Božská, dostal se v tragický rozpor se střediskem křesťanstva a následovala katastrofa: politická, hospodářská. Národ náš již umíral. Ale našel zase jednotu v pravé víře, vrátil se do Církve katolické a vzkřísil se nábožensky ve století XVII., národně ke konci století XVIII., politicky a hospodářsky v XIX. a XX. století, až Bůh jej zase postavil mezi národy neodvislé!

Proto, milovaní diecesáni, prvním prostředkem k nápravě nynější krise budiž: Zůstaňme věrni víře svých otců, víře sv. Václava! Doufejme pevně v Prozřetelnost Boží a vzývejme častokráte o pomoc své svaté patrony, zvláště sv. Václava, sv. Jana Nepomuckého, sv. Lidmilu v čele se záštitou země české Pannou Marií. Každý večer před spaním obraťte se k Pánu Bohu vroucí modlitbou a prostě Jej, aby vám odpustil, čím jste Ho za dne rozhněvali. Ráno opět vyproste sobě, byť kratičkou modlitbou, požehnání Boží pro celý den! Kéž znovu zavládne obyčej společné, třebaš krátké, modlitby před jídlem a po jídle! A mezi dnem doporučujte občas Pánu Bohu své práce a oběti!

A navštíví-li Pán Bůh tebe nebo některého z tvých příbuzných a známých vážnou chorobou, neopomeň zavolati kněze, aby udělením sv. svátostí vráceno ti bylo zdraví, a není-li to možno, aby přechod na onen svět se ti takto ulehčil. Jak mnozí mohou skrze tuto svátost dostat se bez očištění do nebe!

„Nevezmeš jména Božího nadarmo“, nýbrž s úctou povždy je vyslovuj, ano ze všech sil pečuj o to, aby nejsvětější jméno Boží bylo co nejvíce poznáno, ctěno a milováno i od ostatních. Přičiňuj se modlitbou a dobrým příkladem, aby národ náš ve své většině zůstal katolickým, podporuj modlitbou, podle možnosti i penězi misie zahraniční, Dílo šíření víry, Echo z Afriky, Apoštolát sv. Cyrila a Methoda. Každý haléř, věnovaný k obrácení pohanů, štědře ti odmění Bůh! Nezapomeň však, že těch nebohých nekřtěných pohanů pobíhá již u nás nemalý počet. Jsou to nejubožší z ubohých. Snaž se rodiče jejich láskyplně přiměti k tomu, by dali své děti platně pokřtiti a nezavírali jim bránu nebes, aby s odpuštěním dědičného hříchu staly se dítkami Božími a dědici nebe. —

Buď dále apoštolem modlitbou a skutkem, aby ti, kdož opustili ovčinec Kristův, opět do něho se vrátili!

Buď apoštolem, aby nebohé děti, které rodiče odhlásili z náboženství, chodily na tento předmět ze všech nejdůležitější, a poznavše zamilovaly si Božského Přítele dítek!

A máte-li, křesťanští otcové a matky, syna studenta a pozorujete-li u něho schopnost a náklonnost ke kněžství, vzbuzujte, podporujte u něho kněžské povolání. „Žeň sice jest mnohá“—

zvláště za naší doby, kdy svět tone v bahně nemravnosti — „ale dělníků málo. Proste tedy denně Pána žně, aby poslal dělníky na žeň svou.“ (Mat. IX. 38.) Buďte členy spolku pro dorost kněžský, podporujte kněžská povolání! Všechny duše takovým knězem zachráněné budou vám žehnati po celou věčnost!

„Pomni, abys den sváteční světil!“ Na práci nedělní a sváteční, které není nevyhnutelně třeba, nespočívá požehnání, nýbrž kletba. Kmet světec farář Vianney po dlouholetých zkušenostech prohlásil: „Znám dvě cesty, které vedou jistojistě ke zchudnutí: přisvojiti si nespravedlivě majetek a v neděle a svátky pracovati.“ Nynější všeobecná krise a nezaměstnanost jsou větším dílem právě ovocem nesvěcení nedělí a svátků. Tím, že i v tyto dny v továrnách se pracuje, je nadvýroba v průmyslu. Nadbytečné výrobky nenalézají samozřejmě odbyt, dělníci jsou propuštěni z práce a počet nezaměstnaných roste. Svěcení nedělí a svátků nemá jen význam náboženský, nýbrž i veliký sociální vliv na zamezení nadvýroby a tím na zajištění odbytů i práce na delší dobu.

Šest dnů ti dal Bůh, abys mohl pracovati, sedmý sobě vyhradil! Počni opět světiti neděle a svátky, účastni se s myslí vděčnou a pobožnou nejdražší oběti mše sv., kdy nebeský Lékař, Ježíš Kristus, sestupuje na oltář, naslouchej pozorně slovu Božímu při kázání, jinak ti sv. pravdy z paměti vymizejí, čti v neděle a svátky něco zbožného, na př. životopis nějakého světce, nebo v Písmě svatém, a ty brzy pocítíš požehnání Boží, které se snese na tebe i na celou tvou rodinu!

„Cti otce svého i matku svou!“ Měj v dětinné, vděčné úctě ty, kterým děkuješ za svůj pozemský život! Nezapomeň nikdy, kolik nocí nad tebou probděla tvá matka, ani vrásků, které vybrázdila starost o tebe ve tvářích tvého otce. A jestliže věk nebo nemoc je činí někdy nevrlymi, nezapomeň, že jsou to tvoji rodiče, a jakou měrou ty jim měříš, takovou měřiti budou jedenkrát tvé děti i tobě!

Čtvrté toto přikázání však také velí, že máš míti v úctě každou zákonnou autoritu, jak církevní tak státní, proto nebudeš její nařízení před nepovolanými kritisovati ani tupiti, ve věcech víry a mravnosti podrobíš svůj úsudek úsudku Církve a dáš se rád poučiti ve věcech náboženských. Ano — píše sv. Pavel — „poslouchejte svých představených a buďte jim poddáni, neboť oni hří (nad vámi) jakožto ti, kteří vydají účet za duše vaše, aby to činili s radostí a ne se vzdechy; neboť toto by vám nebylo užitečno.“ (K žid. XIII. 17.)

Ovšem, přikázání toto vztahuje se nejen na poddané, ale i na představené, kteří mají usilovati nejen o časné, ale i o věčné blaho svých poddaných a vystříhati se všeho, co by v nebezpečí věčné spásy uvádělo jejich duši, co by tedy poddané odvádělo od Boha, jeho svaté Církve a jejího učení, anebo jim znesnadňovalo, neřku-li znemožňovalo, plniti její přikázání.

„Nezabiješ!“ Proto varuj se všeho, čím bys mohl poškoditi zdraví, neřku-li zničiti život, jak bližního tak svůj! Varuj se nestřídmosti a drž na uzdě hněv, závist, lakotu! Nezapomeň, že Bůh nám život dopřává jen k získání si zásluh pro nebe! Jak hrozným hříchem je vražda,

viděti z toho, že volá do nebe o pomstu, jak čtete v Písmě sv. A což, byl-li zavražděný v těžkém hříchu? Jak hroznou zodpovědnost béře na sebe vrah? — Nejinak u sebe vraha, který zúmyslně — nemluví o ubohých pomatených — béře si život.

Než, milovaní diecesáni, vrahy a vražednicemi před Bohem jsou ti, kdož odstraňují z života mateřského počatý plod! „Zlořečený budeš na zemi“ — hle, toť rozsudek samého Boha nad takovým hříšníkem, nad takovou hříšnicí, jak čtete na prvních stránkách Písma sv. (I. Mojž. IV. 11.). „Kdokoli vylil krev lidskou, vylita bude krev jeho“ (I. Mojž. IX. 6.). Právě v těchto dnech bylo uveřejněno, že polovina t. zv. ženských chorob vzniká následkem potratů! A což teprve uváží-li se, že v počatý plod stvořil sám Bůh duši nesmrtelnou, která po spáchání onoho zločinu nemohla býti křtem sv. očištěna od dědičného hříchu a na věky neuzří Boha! Každou takovou duši požadovati bude přísný soudce Bůh v hodině smrti od takové bezcité matky a těch, kteří jí k tomu pomáhali!

Nezabiješ — týká se však nejen života tělesného, ale i duchovního! A proto varuj se všeho, čím bys mohl dáti pohoršení a svěsti jiného ke hříchu! Nenos, dívko, ženo, šatu, svádějíciho k nemravným myšlenkám a žádostem! A vy, rodičové, bděte nad svými dítkami, prohlížejte knihy, které čtou nebo ze kterých se učí, aby v nich nebylo nic, co by mohlo zničiti anebo alespoň býti na újmu jejich mravům a víře. A poněvadž některé učebnice jsou pro ně v tomto ohledu jedem a k tvým oprávněným

stížnostem se odpovídá, že nutno bráti ohled i na děti jinověrců, bezvěrců a nevěrců, ty, který v hodině smrti odpovídati budeš přísnému, nekompromisnímu Soudci Bohu, musíš — a je to tvá svatá povinnost — domáhati se toho, aby pro katolické děti byly jen katolické školy s upřímně katolickými učiteli.

Hrozná jsou slova, která Syn Boží pronesl o nedbalých rodičích, ale i o vychovatelích, kteří se odvažují klásti jiný základ výchově než Krista Ježíše, jenž jest „pravda, cesta a život“: „Kdo by pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby kámen mlýnský zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské.“ (Mat. XVIII. 6.) A jinde čteme: „Zda může slepý slepého vésti? Zda nepadnou oba do jámy!“

Pamatuj, že dobro a štěstí tvých dítek závisí od toho, zdali budou vychovány v bázni Boží, zamilují-li si Boha, budou-li plniti svědomitě všechna přikázání Boží a církevní a posilovati se často nejsv. Tělem Páně! Od jejich opravdové katolické výchovy závisí, zdali budou jedenkrát u tvého hrobu se modliti nebo tě proklínati. My nebráníme nevěrcům, když majíce oči nechtějí viděti, a majíce uši nechtějí slyšeti, aby si dělali, co chtějí, ale jsouce v demokratickém státě, ve kterém se stále zdůrazňuje nadto s v o b o d a s v ě d o m í, nemůžeme k tomu mlčeti, když, zatím co nevěrcům se dopřává svobody, svědomí katolíků nejednou se znásilňuje a dětem jejich nevinných duší se rve víra. — Jaká výchova mládeže, takový národ! Výchova nevěrecká, neb alespoň indiferentní vychovává národ nevěrecký,

neb alespoň bezcharakterní, a takový národ si kope hrob!

Nezabiješ! A poněvadž v mnohých novinách přímo se útočí na víru a mravy, v katolických rodinách musí býti heslem ani halére na noviny, brožurky a knihy proticírkevní a protináboženské, ale za to podpora morální i hmotná katolickým novinám, brožurám a knihám.

„Nesesmilníš!“ A to nejen skutkem, ale ani myšlenkou ani žádostí! **„Nepožádáš manželky bližního svého!“** Neboť „každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již zcizoložil s ní ve svém srdci“, pravil Kristus Pán. (Mat. V. 28.) Varuj se tudíž, abys bližního nesváděl k nestydatým myšlenkám a žádostem neslušným, nedostatečným oděvem, chováním, tiskem, divadlem, kinem, tancem a pod.

Nesesmilníš! Proto buď zachováš tělo své čisté, neposkvrněné, panické, anebo vstoupíš do stavu manželského, ale podle předpisů Božích, tedy si-li katolík, ve chrámu Páně a nikoli na úradě.

Jak významným jest, milovaní diecesáni, že Kristus Pán, který přišel nejen učit, ale obrodit, reformovat celé lidstvo, započal veřejně své působení právě na svatbě v Káni Galilejské! Manželství je totiž základem lidské společnosti! Má-li býti společnost lidská uzdravena, nutno tedy vrátit především manželství prvotnímu jeho účelu a posvětit je. A právě proto Božský Reformátor učinil je svátostí.

Pět z těchto svátostí ustanovil Kristus Pán především k dobru a prospěchu jednotlivce a

teprve pak k dobru společnosti lidské! Ale poslední dvě ustanovil nejprve k dobru společnosti a teprve pak k dobru těch, kteří je přijímají. Je to svěcení kněžstva a stav manželský. Svátosti eminentně sociální. Stali jsme se kněžími pro Církev a lid, jsme kněžími pro lid, a ne lid pro nás. — A tak i snoubenci — muž a žena — stávají se manžely — pro dítě. Svátost stavu manželského je tedy branou, kterou se vstupuje do nového stavu a života, ale na ní je nápis vepsaný samým Tvůrcem: „Vše pro dítě!“ Toť nejvyšší cíl manželství — vše ostatní až na druhé místo.

Co jest proti tomuto cíli t. j. proti dítěti, je tedy kořenem všeho zla. Proto také Sv. Otec se svého povýšeného místa řeší nynější světovou sociální i mravní krizi encyklikou o manželství a rodině, začínající významnými slovy: „Důstojnost čistého manželství.“ S touto důstojností čistého manželství je spojena jednota a nerozlučitelnost mezi jedním mužem a jednou ženou až do smrti jak byl Bůh již ustanovil v ráji. Nerozlučitelnost ta není ujařmením, nýbrž upevněním doživotního spojení.

Z jednoty mezi jedním mužem a jednou ženou a nerozlučitelnosti manželské plyne tudíž, jak velký je hřích proti zákonu Božskému i lidskému cizoložství. Plyne také, že bez dovolení církevního není dovolen rozvod manželů nikdy pak dovolena není rozluka. Navěky trvají slova Syna Božího: „Co Bůh spojil toho člověk nerozlučuj“. (Mar. X. 9.) „Kdo propustí manželku svou a pojme jinou, cizoloží, kdo pojme propuštěnou, cizoloží.“ (Mat. XIX. 9.)

A u sv. Pavla čteme: „Nemylte se, ani smilníci ani cizoložníci . . . neobdrží království nebeského.“ (I. Kor. VI. 9). A tak jako všeliká forma manželské nevěry jest červem hlodajícím na kořínku manželského a rodinného štěstí, jest opět účinným lékem k ozdravení společnosti manželská věrnost! Tento lék jeví se tím mocnějším, že Kristus Pán povýšil, jak jsme slyšeli, manželství svých věrných na pravou svátost Nového Zákona. Manželé uzavírajíce právoplatné manželství před P. Bohem v kostele, dostávají tudíž nejen milost posvěcující, ale zároveň i po celý život právo na celou řadu milostí pomáhajících k plnění všech povinností, k přemáhání útrap, k výchově dětí a k čistému, věrnému manželskému soužití. Toho všeho se zbavuje, kdo se dává sezdat civilně, na úřadě. Proto také ty smutné konce! Vraťte manželství jeho důstojnost, svátost, nerozlučitelnost, pak nebude se do něho vstupovati lehkomyšlně a bahno, v němž společnost lidská se potápí, brzy se vysuší!

„Nepromluvíš křivého svědectví!“ Ano, měj v úctě čest a dobré jméno svého bližního! Co nechceš, aby jiní tobě činili, nečiň i ty jim! Omlouvej jeho chyby a neposlouchej, když jiní jej pomlouvají. Jeden zbožný muž říkával: „Kdo vypravuje chyby jiného, má ďábla na jazyku, a kdo to rád poslouchá, tomu sedí v uších“!

Nepromluvíš křivého svědectví nejen ústy, ale ani tiskem! Nebudeš překrucovati slova, tím méně lháti, abys vyvolal o jiném špatné mínění. — Hřích to tím větší, čím osobnost, o níž lživé zprávy se rozlašují, zaujímá vyšší postavení.

„Nepokradeš! Nepožádáš statku jeho!“ Ba naopak „milovati budeš bližního svého, jako sebe samého“ pro Boha. (Mar. XII. 31.) „Po tom poznají všichni, že jste mojí učedníci“, řekl Božský Lékař Ježíš Kristus, „budete-li míti lásku jedni k druhým“. (Jan, XIII, 35.)

Nepokradeš! Nepožádáš statku jeho! Tato obě přikázání hřímají přímo do duše bohatým i chudým. Bohatým, aby rádi udělovali ze svých přebytků chudým a přispívali k vyrovnání rozdílů majetkových. Chudým, aby bohatým nezáviděli a jen způsobem dovoleným, nedotýkajíce se bezprávně vlastnického práva jiných, se domáhali zlepšení svého postavení.

Letos je právě tomu 40 roků, kdy papež Lev XIII. vydal slavnou encykliku „*Rerum novarum*“ r. 1891. Řeší v ní jediné správným způsobem všechny obtíže a krise společnosti lidské a dává návod, jak odpomoci bídě sociální. Mluví neohroženě těm nahoře i dole . . . **Dělník není otrokem.** Músi býti respektována lidská důstojnost. Všichni lidé jsou dítkami jednoho Otce! Za všechny i za ty nejhorší zemřel na kříži Spasitel a spojil tak lidstvo v jednu velkou rodinu spiatou páskou účinné lásky křesťanské, která má v Bohu svůj vzor, pramen a nejmocnější vzpruhu. Nesmí se s dělníky zacházeti tak, aby v nich byl pohřben smysl pro šetrnost a aby mu bylo znemožněno nebo stíženo založiti si domácnost, ani nesmějí býti zaměstnáváni pracemi, jež neodpovídají jejich věku a pohlaví. Musí mu býti dána možnost a čas, aby pracoval na tom nejdůležitějším — na věčně spáse své duše. Vždyť co by mu prospělo, kdyby i celý svět získal, ale na své duši zkázu trpěl!

Kdyby tento duch spravedlnosti a pravé lásky k bližnímu ovládal nejen státníky a zákonodárce, ale i kruhy majetné, pak by snadno se zabránilo nesmírnému hromadění kapitálu několika málo jednotlivců i soustavnému ochuzování středních stavů a chudiny.

Ale pak by také nebylo příšery nezaměstnanosti, kterou dnes krvácí společnost lidská! Trochu opravdové lásky k bližnímu v každé obci, v každém městě u těch, kterým Bůh poněkud požehnal, a při dobré vůli dá se zařídit vše tak, aby nebylo útočeno stále snad jen na jednoho, který pochopitelně nestačí, aby pomohl všem, nýbrž, aby pomoc se rozdělila na všechny. Vyzývám zvláště charitativní odbory katolické Akce, kterou na rozkaz Sv. Otce jsem nařídil ve všech osadách, aby vyhledávaly opravdu chudé, na druhé straně pak klepaly na srdce majetnějších, by nad nimi se slitovali. Cokoli jednomu z těch ubohých učiníte, samému Kristu Pánu jste učinili. A kdo nad ubohými se slitovává, samému P. Bohu na úroky dává!

Ovšem milovaní diecesáni! I kdyby ideálně byla rozřešena sociální otázka, nesmíme nikdy hledati ráje nebe na zemi. Anděl s ohnivým mečem na kraji ráje po hříchu našich prarodičů, bránící přístup do ráje, je nejen historický fakt, nýbrž i symbol, že ráje na této zemi již nikdy nebude. — Jen láska a pravý soucit může bídu zmírnit a slzy utřít; ale chudé budeme míti vždy mezi sebou. Pravdou zůstane, co řekl již před tisíci roky moudrý Šalamoun: „Jsou lidé dobří na zemi, kterým se vede tak, jakoby konali skutky bezbožných, a jsou zde lidé zlí, kterým se

vede tak, jakoby konali skutky spravedlivých". Život ve zdejší, jak opětovně jsem připomenul, je jen zkouškou a přípravou na lepší život po smrti, jehož první akt bude pak úplné, spravedlivé vyrovnání všech nepoměrů, které byly na tomto světě. Zde musíme pracovati, starati se, trpěti, abychom po smrti mohli býti neskonale blaženými. Jedno oko musíme ovšem míti obrácené k této hroudě zemské a v potu tváře své pracovati, jakoby vše záleželo jenom na práci, ale druhé oko — hlavně v neděli a zasvěcené svátky — obracet musíme vzhůru k nebi, jakoby vše záleželo jen na modlitbě.

Pevná důvěra v Boha, láskyplného Otce, který živí veškero i nejmenší tvorstvo a pečuje o kvítí polní, a bez jehož vůle nebo dopuštění nepadá ani vlas s hlavy, nikdy nedopustí, aby zoufalství překročilo kdy práh spořádané křesťanské rodiny. O takových, byť i chudých rodinách, v nichž žila křesťanská ukázněnost, křesťanská víra, křesťanský mrav, zapěl básník: „Naše chýšky, buďtež požehnány“, vždyť právě z nich vyšli nejlepší synové národa.

Milovaní diecesáni!

Nastínil jsem vám rány, z kterých krvácí naše společnost, zmínil jsem se o bezvýznamných lécích, které veřejnost nabízí a na konec jsem poukázal na lékaře, který jediný může zmírající lidstvo vzkřísit ze hrobu, do něhož již již klesá. Účinné léky, které lékař ten, Ježíš Kristus nám nabízí, jsou svědomité plnění příkázání Božích a církevních. Snad bude se zdáti někomu ten či onen lék příliš hořkým! Ale znám prostředek, který i nejtěžší břímě činí

lehkým a nejnepříjemnější jeho sladkým. A který je to prostředek?

Patřte k oltáři! Tam ve svatostánku přítomen jest pod proscičkou způsobou chleba onen divotvorný lékař, který vám chce dodati síly a útěchy, abyste neklesli, nýbrž vytrvali! Zve vás tak láskyplně: „Pojďte ke mně všichni, já vás občerstvím“. „Synu, dcero, dej mi své srdce“.

Milovaní diecesáni! Učiňte dnes pevné předsevzetí, že budete častokráte do roka, možno-li každý měsíc, ne-li ještě častěji, posilovati svou křehkou přirozenost tímto nebeským pokrmem! Rodiče, vodte s sebou ke sv. přijímání i svoje děti a to již od útlého věku, aby nepoznaly zla a nikdy neposkvrnily duši hříchem.

Doba je vážná! Vážnější, nežli myslíš! Zdá se, jakoby poměry na světě již vyvrcholovaly a lidstvo počalo se dělit ve dva tábory: Zde Kristus — tam Antikrist!

Zlověstné paprsky rudé záře, věstící ďábelský vpravdě boj proti Bohu a Jeho sv. učení, věstící zotročení jinochů, mužů a starců, ponížení pod obraz Boží dívek, žen i stařen, — věstící utlumení nejen víry, ale i všelikého citu i v srdcích dětí, vedených k nenávisti Boha, vlastních rodičů, vlastního národa, celého lidstva, vyjma těch, pod jejichž karabáči úpějí, — paprsky věstící zkázu veškerého náboženského, mravního a společenského řádu i potoky slz ujařmeného lidstva v otroctví, jakého svět ještě neviděl, dokud nešťastné Rusko nebylo jeho okovy spoutáno, — paprsky věstící proudy nevinně prolévané krve: zablesknou brzy zde, brzy onde!

Zatím co lidstvo usínalo ve víře, oddávajíc se náboženské lhostejnosti, „přišel jeho nepřítel a

nasel koukole". (Mat. XIII. 25.) Zdá se, jakoby za trest, že lid si nedovedl vážiti pokladu Zjevení Božího, učení Ježíše Krista, nadcházela doba, kdy podle Zjevení sv. Jana (20. 7.) z dopuštění Božího „satan bude puštěn ze své vazby . . . i vyjde, aby sváděl národy, kteříž jsou na čtyřech úhlech země". — Je to ten, kterého nazývá písmo sv. „lhářem a otcem lží" (Jan, VIII. 44.), ten, který pravil v bezmezné pýše: „nad hvězdy Boží vyvýším stolicí svou" (Is. 14. 13.), a který podle slov sv. Petra (I. V. 8.) obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit".

Na všech stranách objevují se nepřátelé, náhončí ďábla, aby zmírající společnost lidskou dorazili! — Milovaní diecesáni, buďte jejími záchraňci! „Oblect se v plnou zbroj", jak vyzýval sv. Pavel křesťany efeské (VI. 11. 13.), „abyste mohli čeliti úkladům ďáblovým, neboť bojování naše není proti krvi a tělu, nýbrž proti knížectvím a mocnostem, proti světovládcům této temnosti . . . Proto vezměte plnou zbroj Boží, abyste mohli odolati v den zlý a vykonajíce všechno státi (vítězně)"!

Nemějte strachu! Jak boj ten mezi Kristem a Antikristem skončí, viděl již sv. Jan (Zjev. XII. 7. — 9.): „I nastal boj veliký . . . Michael a andělé jeho bojovali s drakem. I byl svržen drak ten veliký, had ten starý, jenž slove ďáblem a satanem, jenž svádí celý okrsek zemský; byl svržen na zem, a andělé jeho svrženi byli s ním".

Brzká doba tohoto vítězství závisí však i na nás, podle toho, zdali a jak se boje zúčastníme. „Proste, a bude vám dáno" (Mat. VII. 7.) „Oblect se v plnou zbroj" Boží. Jed-

ná se o mnoho, nejen o záchranu celé společnosti lidské, ale i o věčnou spásu tvé nesmrtelné duše! — Proto, modlete se denně! Zvláště pak zbožně opakujte modlitbu, kterou odříkává kněz po každé mši sv.: Svatý Michaeli archanděle, braň nás v boji, proti zlobě a úkladům ďábelským budiž nám záštitou" atd. Varujte se hříchu! Svěťte neděle a svátky! Manželé, neposkvrňte lože manželské žádným hříchem a zachovejte si věrnou lásku! Vy pak, kterým Bůh požehnal statky, smilujte se nad nebohými nezaměstnanými! Tím způsobem vyrvete i mnohou zbraň z rukou ďábla, který nejlépe loví mezi nespokojenými. Obětujte almužny a podpory v této svatopostní době i za své hříchy, obětujte je i za obrácení hříšníků nebo u víře vlašných i těch, kteří dosud nejsou v ovčinci Kristově.

„Dnes, kdy jste slyšeli hlas Hospodinův, nezatvrzujte srdcí svých!“ Milujte Pána Boha z celého srdce nade vše a bližního jako sebe sama!“ Ve zkouškách, jimiž vás P. Bůh podrobí, neklesejte na mysli, nýbrž v Něho ještě pevněji důvěřujte! On je vaším Otcem, bez Jehož vůle ani vlásek na hlavě vaší se nezkřiví a myslí to s vámi vždy nejlépe. Chce jen, abyste po smrti byli u Něho neskonale blaženi po celou věčnost. A dolehne-li někdy na vás pokušení, zvláště proti sv. víře, vidíte-li triumfovati zdánlivě nevěru a nemravnost, nezmálo-myslňte, nýbrž plni důvěry volejte se sv. Petrem: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží.“ (Jan, VI. 69. 70.)

Abyste pak v těchto spásitelných předsevzetích setrvali do posledního výdechu, žehnám vám všem i jednotlivým ve jménu † Otce i † Syna i † Ducha svatého. Amen!

Dáno v Mém venkovském sídle
Chrasti u Chrudimě,
dne 10. února l. P. 1931.

† **K a r e l,**
biskup.

Seznam knížek „ČASOVÝCH ÚVAH“:

Apologetika.

Josef Rohleder: V zápase o Řím	48	1·80
Dr. Jan Konečný: Cesty, jimiž se ubírá moderní lidstvo k Bohu	32	—·40
Dr. Josef Beran: Sugescie a zázraky Kristovy	36	—·50
V. Skála: Katolíci za války	48	—·70
De la Briere-Elitzer: Převaha protestantů nad katolíky	40	—·40
Fil. Šubrt: Umění a náboženství	48	—·50
Dr. Jan Konečný: Ježíš Kristus v dějinných dokladech své doby	40	—·90
Dr. O. Tauber: Mravní výchova a škola	34	—·80
V. Skála: Církev československá	32	—·80
Dr. Josef Novotný: Laická morálka	72	1·60
Dr. Josef Novotný: Věda a víra o původu světa	76	—·80
Dr. Jan Konečný: V boji o nové náboženství	86	5·70
K. B. Olmr: Jak povstal život na zemi?	36	1·90
Jiří Sahula: Sváry českých sektářů	64	2·20
A. Sládeček: Laický apoštolát	76	3·20
J. Krátký: Stručná obrana katolického náboženství	80	3·20
Dr. Jan Konečný: Československý katechismus — rozklad křesťanství	72	3·50
Tomáš Chromý: Láska k vlasti se stanoviska katolické morálky	132	4·20
Dr. Josef Novotný: Občanská výchova podle pokrokových učitelů	130	6·50
Dr. Karel Kašpar: Pastýřský list o sv. Janu Nepomuckém	20	2·20
Dr. Jan Konečný: Adventisté	52	3—

Dr. Aug. Štancl: Pryč s našim školským monopolem	48	3.—
K. Budil: Pokrokářsko-školská oslava Husova	80	2.50
Jan Bělina: Úpadek vědy	32	—40
V. H. Hradecký: Volná myšlenka	55	—60
Al. Sládeček: Výchova a náboženství	32	1.—
Dr. K. Kašpar: Katolík v životě veřejném i soukromém	15	1.—

Sociologie.

M. Voňavka: Katolickým jinochům — spolky katolické	56	—60
Fr. Blafák: Z porýnských misí	64	—70
M. J. Voňavka: Alkohol nepřítel	48	—50
Pozorovatel: Pozérství	80	—80
J. P. Hradecký: Z domácnosti sociálních demokratů, díl I.—III.	236	2.—
M. Hettinger-Navrátil: Slovo včas o právu volebním	40	—40
P. Jan Urban-Fr. Šubrt: O ruském pravoslaví	40	—40
Fr. Jirásko: O křesťanské charitě	32	—35
Dr. Aug. Štancl: Křesťanství a rolnická otázka	66	1.80
Dr. Aug. Štancl: Kapitalismus	96	4.—
J. M. Zavoral: Chraňte dítek svých!	49	2.—
Ing. Al. Janáček: Sociální otázka a politické strany české	72	2.50
Josef Hronek: Dnešní směry socialismu	63	2.50
Štěpán Goldschmid: Dílo Boskovo	48	2.70
Pietriga-K. Lutislav: Péče o venkovskou mládež	20	1.60
Al. Sládeček: Pryč s náboženskou lhostejností	48	2.—
Arnošt Oliva: Matka vychovatelka	56	2.20
Arnošt Oliva: Biblické ženy a katolická dívka	176	6.60
Dr. J. Konečný: Ozdoba církve	32	2.—
Dr. Ot. Tauber: Mravní záhady dneška	118	5.—
K. Volařík: Mravní výchova ve školách	32	3.—
Ing. J. Dostálek: Československá strana lidová a stát	23	1.30

Dějiny.

Dr. Jos. Samsour: Inkvisice církevní	83	—80
Jiří Sahula: Církevní snahy Husovy	48	1.—
Dr. O. Tauber: Časové záhady výchovy	88	1.50
Dr. O. Tauber: Bílá Hora	16	—50
Prof. Vévoda: Základy výchovy. Náboženství a mravnost	92	2.50
Jiří Sahula: Krutosti habsburské	64	2.60
Vilém Koleč: Bratři orebští	49	2.—
Jiří Sahula: Karel IV., Otec vlasti	112	1.10
Jiří Sahula: Arnošt z Pardubic	64	—70
Jiří Sahula: Sociální postavení kněžstva v době husitské	32	—40
Jiří Sahula: Vzdělání kněžstva v době předhusitské a husitské	96	1.—
Jiří Sahula: Husitské ženy	64	—70
Jiří Sahula: Jan ze Želiva	64	—70
Jiří Sahula: Český obchod v době předhusitské a husitské	80	—80
Jiří Sahula: Vzájemný poměr českých konfesí	80	—80
Dr. Fr. Šulc: Byl Hus odsouzen jen pro 30 článků?	172	1.70
Jiří Sahula: Svatý Vojtěch a jeho doba	48	1.70
Josef Hronek: Kněží buditelé národa československého	40	1.70
Dr. K. Kašpar: Skutky a nikoliv slova papeže míru, Benedikta XV.	98	3.20
Dr. Jan Konečný: Monismus a křesťanství	63	2.30
Jiří Sahula: Husitské soudy a ortely	128	4.—
Jiří Sahula: Církevní úkoly staročeských škol nekatolických	80	3.50
Frant. Pukl: Vývoj rozluky církve od státu v Evropě	128	5.—
Jiří Sahula: Význam Žižkova díla. Díl I.	80	3.50
Jiří Sahula: Význam Žižkova díla. Díl II.	128	4.50
K. Lutislav: Pravda a lež o českých dějinách, díl I.	140	3.—

K. Lutislav: Pravda a lež o českých dějinách, díl II.	172	4.—
Jiří Sahula: První průkopníci luterství v Čechách	80	3.20
K. Lutislav: Řím a národ český	104	4.—
A. Havel: Pravda o sv. Janu Nepomuckém	72	3.60
Jiří Sahula: Mravní a osvětový význam odpustků ve středověku	188	6.50
Dr. K. Kašpar: Hus a jeho ovoce	124	5.—
Jiří Sahula: Obraz doby svatováclavské, díl I.	64	3.50
Jiří Sahula: Obraz doby svatováclavské, díl II.	64	3.50
Jiří Sahula: Obraz doby svatováclavské, díl III.	48	3.—
Jiří Sahula: Sektářské vědomosti o Husovi	55	2.50
Dr. Aug. Neumann: Paběrky z konsistorního archivu v Hradci Králové	60	3.20
Bohoslovci královéhradečtí: Vybrané kapitoly z dějin diecése královéhradecké	99	3.80

Objednávky vyřídí

Administrace »ČASOVÝCH ÚVAH«

v Hradci Králové, Adalbertinum.